

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**



ВИПУСК № 3 (35)

Вінниця – 2020

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

ВИПУСК № 3 (35)

Свідectво про державну реєстрацію

друкованого засобу масової інформації

Серія ВЦ № 1065-423-ПР від 24 грудня 2019 року

Журнал

(науково-виробничий, навчальний, довідковий)

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, російська, англійська, німецька

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року

Номер затверджено на засіданні науково-методичної ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 2 від 16 грудня 2020 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.;
відповідальний редактор: методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Заболотний В.Ф., д.філ.н. Войцехівська Н.К., д.філ.н., проф. Слободинська Т.С., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В., к.мист-ства Іскра С.І., к.пед.н. Головська І.В., спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Луцинкевич Л.А., Царик А.П.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу/[ред.кол.: Войцехівський К.Ф. (гол.ред) та інші]. – Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2020. – Випуск 3(35). – 116с.

© КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2020

З М І С Т

С Л О В О Р Е Д А К Т О Р А

ПОСТАТЬ КЕРІВНИКА ТА ЙОГО РОЛЬ У СТАНОВЛЕННІ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	4
РИТМИ ЖИТТЯ КОЛЕДЖУ	12

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ <i>БАБІЙ Л.С.</i> ..	20.
ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РИТМІЧНОГО ВІДЧУТТЯ <i>АВТУХОВ С. Л.</i>	23
РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ГРИ НА МУЗИЧНОМУ ІНСТРУМЕНТІ <i>МЕЛЬНИК С. М.</i>	26
ПІЗНАВАЛЬНИЙ ІНТЕРЕС–ЧИННИК МУЗИЧНОГО НАВЧАННЯ <i>ОСТРОВСЬКА-ЗІНЕНКО І.О.</i>	30
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ <i>НАГОРНЮК В.Г.</i>	33
РОЗВИТОК ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ НА ВІННИЧИНІ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД <i>ПРИСЯЖНЮК Д. С. БИСТРИЦЬКИЙ О. С. МАРТИНЮК Ю. Г.</i>	39
ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА <i>ЮР'ЄВ Ю.Г.</i>	43

ЕКОНОМІЧНА КУЛЬТУРА ТА ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ МОЛОДІ ЯК ЗАПОРУКА ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ КРАЇНИ

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ УКРАЇНИ <i>БАБІЙ В.М.</i>	47
ЗАСТОСУВАННЯ ДІЛОВИХ ІГОР В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ І МАРКЕТИНГУ» <i>БУГА О. І</i>	51
ПОДАТКОВА ГРАМОТНІСТЬ СТУДЕНТІВ <i>ЄВДОКИМОВА Н.В.</i>	56
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ФІНАНСІВ <i>ЛИМАР О. Ф.</i>	61
МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ ЯК ЧИННИК ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИВЧЕННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ» <i>ВОЛКОДАВ Т. А</i>	68
ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ЕКОНОМІЧНОГО ЦИКЛУ <i>БАКАЛОВА Н.М.</i>	73

ГЕРМАНІСТИКА ТА СЛАВІСТИКА У СУЧАСНОМУ НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ

ВИКОРИСТАННЯ АВТЕНТИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ТА РОЗВИТОК SOFT SKILLS У ХОДІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	77
ГЕНЕЗИС ІНОЯЗЫЧНЫХ СЛОВ В УСЛОВИЯХ БИЛИНГВИЗМА <i>КИСЕЛЕВ Д.Л., ТАРАТУТА С.Л.</i>	79
POLYSEMY AND MOTIVATION OF WORD MEANING IN ENGLISH LANGUAGE <i>ТКАЧУК ВАЛЕРІЯ</i>	83
ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ “ЛЮБОВ” В ХУДОЖНІЙ АНГЛОМОВНІЙ ЛІТЕРАТУРІ <i>ЛАУТА ЛЮДМИЛА</i>	85

ЛАБОРАТОРІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«НІ, Я ЖИВА! Я БУДУ ВІЧНО ЖИТИ!» <i>МАЗУР Т. А., НЕНЧИНСЬКА Л. В.</i>	89
СЕРЦЕ МОЄ ТАМ , ДЕ МОЯ БАТЬКІВЩИНА <i>ДИМІНСЬКА В. К. , ПЕКУРАРУ Л. Г.</i>	93
ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ <i>БІЛОУС Л. З.</i>	99
ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ GOOGLE CLASSROOM В ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ <i>ЛЕБІДЬ О. В.</i>	107

мелодію, ми майже завжди відчуваємо її незавершеність і чекаємо продовження. Навпаки, перериваючи ритм, який відтворюється на ударному інструменті, ми не чекаємо його завершення.

Висновки. Отже, аналіз моторики, пам'яті та уваги дозволяє виявити специфіку впливу ритму на слухача. Ці особливості зумовлені музичною культурою, засвоєними

навичками сприймання музики. Лише в межах європейської класики, де ритм підпорядкований звуковисотній організації, пам'ять та увага до нього менш стійкі, а жест відтворює його адекватно. Тому і за специфічними виразовими можливостями ритму стоїть історично сформований механізм перебудови слуху та почуттів згідно з нормами музичної культури.

Стаття надійшла до редакції

18 листопада 2020

РОЗВИТОК САМОСТІЙНОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ГРИ НА МУЗИЧНОМУ ІНСТРУМЕНТІ

УДК 159.937.53

МЕЛЬНИК С. М.

*спеціаліст вищої категорії, викладач-методист,
викладач спеціальних музичних дисциплін*

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Анотація. У статті розкрито науково-методичні аспекти виховання самостійності студентів у процесі навчання гри на музичному інструменті (баян), виокремлено умови, які визначають успішність цього процесу. Аргументовано зроблено висновок, що проблема виховання самостійності є провідною у музичній педагогіці, важливою умовою формування мотивації навчання гри на баяні.

Ключові слова: музична педагогіка, самостійність, активність, творча ініціативність, мотивація, домашня робота.

Постановка проблеми. Гра на музичному інструменті – важливий фактор естетичного виховання студентів, майбутніх вчителів музики, музичних керівників дитячих дошкільних закладів. Професійні якості майбутнього вчителя музики, музичного керівника в більшій мірі формуються в класі спеціального інструмента. Успіху занять сприяє індивідуальна система навчання, розуміння та виконання на інструменті кращих зразків музичної класики. Проте навчання гри на музичному інструменті неможливе без копії і систематичної самостійної роботи здобувачів освіти. Підготовка студентів до самостійної

діяльності є основною метою всієї педагогіки. Ми повинні довести студента до такого ступеня навчання, коли педагог стане йому не потрібний. Проблема розвитку самостійності є центральним питанням педагогіки. Вона охоплює всі сторони діяльності педагога й студента.

Що розуміється під самостійністю стосовно до занять на музичному інструменті? У цьому контексті це поняття часто трактується неоднозначно. Зокрема, деякі педагоги ототожнюють поняття «самостійність», «активність», «творчість», хоча вони й не ідентичні за своєю природою (активність студента може бути позбавлена

елементів самостійності й творчості, а самостійне виконання певного учбового завдання не обов'язково виявиться творчим). Стосовно навчання гри на баяні самостійність може виявитися в умінні здобувача освіти без сторонньої допомоги зорієнтуватися в незнайомому матеріалі, правильно прочитати нотний текст, скласти переконливу інтерпретацію; у знаходженні ефективних шляхів розучування твору, потрібних прийомів і засобів втілення художнього задуму, критичній оцінці результатів власної музично-виконавської діяльності тощо.

Студенти-баяністи повинні не тільки добре грати п'єси, розучені під керівництвом педагога, але й уміти самостійно й швидко ознайомитися з музичним твором. Педагог буває часом змушений у короткий строк розібратися в незнайомому йому творі й чітко пояснити студентові весь шлях роботи над ним. Таким чином, задача навчальних закладів – навчити своїх вихованців самостійно опановувати необхідним репертуаром, не обмежуючись відпрацьовуванням п'єс під контролем педагога.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема виховання самостійності учнів здавна привертала увагу багатьох відомих педагогів. Як підкреслював К. Ушинський, необхідно прагнути до того, щоб учні по можливості працювали самостійно, а вчитель лише керував цією самостійною працею і давав для неї матеріал. Особливого значення ця проблема набула в сучасних умовах, коли поставлено завдання гуманізації навчального процесу, посилення його розвиваючого ефекту.

Як відомо, самостійність – це одна з якостей особистості, яка характеризується її знаннями, уміннями і навичками, ставленням до процесу діяльності, її

результатів і умов здійснення, а також зв'язками з іншими людьми, що складаються в цій діяльності. Самостійність людини тісно пов'язана з її активністю як властивістю, що виявляється в діяльному ініціативному ставленні до навколишнього світу й самої себе.

До питань виховання самостійності, враховуючи їх важливість, у різний час зверталось багато відомих музикантів-педагогів (Ю. Акімов, І. Алексєєв, Баренбойм, Т. Беркман, Ф. Блуменфельд, К. Ігумнов, Г. Коган, Н. Любомудрова, М. Давидов, Ф. Лінс, Флієр, А. Хальм, та інші). Накопичено значний досвід виховання самостійності учіння гри на музичному інструменті, створено школи гри на музінструменті, в основу яких тією чи іншою мірою покладено ідею розвитку самостійної навчально-виконавської діяльності здобувачів освіти. Однак багато важливих питань щодо означеної проблеми залишилося поки що за межами наукового аналізу.

Постановка завдання. Означені проблеми музичної, в тому числі і баянної педагогіки визначили завдання даної статті: розкрити теоретичні й практичні аспекти виховання самостійності здобувачів освіти у процесі навчання гри на баяні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Самостійна робота студента з музичного інструменту органічно входить до процесу оволодіння виконавськими вміннями і безпосередньо з ним пов'язана незалежно від того, здійснюється вона на самому музичному занятті під керівництвом педагога, чи в ході виконання домашнього завдання. У процесі учіння гри на баяні здобувач освіти самостійно долає труднощі, самостійно справляється з дедалі ускладненими завданнями, виявляє ініціативу у доборі необхідних для

виконання завдання способів і прийомів. Помітний стійкий зв'язок між тим, що відбувається на музичному занятті, і тим, що робиться в домашніх умовах. Для плідної самостійної роботи студентові необхідно зрозуміти сутність завдання, осмислити способи його виконання. Тому на самому занятті формулюються й уточнюються конкретні задачі, послідовність дій, неодмінно перевіряється, наскільки він зрозумів завдання і способи його виконання.

Проблема розвитку самостійності – насамперед проблема вироблення свідомого відношення до музичного мистецтва. Найважливішими завданнями при цьому є:

а) формування музично-різнобічної особистості із широким кругозором;

б) розвиток художньої індивідуальності. Це питання варто особливо підкреслити через його надзвичайну важливість;

в) раціоналізація й прискорення процесу розучування музичних творів.

Щоб самостійна робота студента була успішною, потрібне правильне педагогічне керування нею. Воно має полягати не тільки в тому, щоб вказувати певний шлях, а й у тому, щоб спонукати і виховувати самостійне просування вперед, – писав німецький педагог А. Хальм. У який спосіб? Самими методами роботи, звернутими передусім до слуху; методами, використовуючи які, педагог вчить задумуватися, розмірковувати, узагальнювати самому шукати відповіді на практичні питання вносити невеликі виконавські зміни в текст, порівнювати варіанти й обирати кращий, вирішувати практичні творчі завдання.

Виховання самостійності студентів тісно пов'язане з формуванням мотивації учіння гри на баяні. У даному випадку воно здійснюється в системі «музичне заняття – домашня навчальна робота – самоосвітня

діяльність» (йдеться про самовиховання, самонавчання, саморозвиток у їх єдності). Кожна з цих ланок має свою специфіку. Якщо на музичному занятті викладач здебільшого бере на себе функції організатора процесу навчання (визначає освітню мету, зміст, обсяг, види роботи, задає темп тощо), то для домашньої роботи характерна повна самостійність, відсутність безпосередньої допомоги і керівництва педагога. Здобувач освіти стикається з новими видами діяльності, які вимагають від нього більш високого рівня умінь насамперед в організації своєї діяльності. Не будучи навченим прийомам самоорганізації, він втрачає самостійність, залежить від педагога, що регулює його творчий процес. Відтак без уміння вчитися неможливе успішне оволодіння грою на баяні, ґрунтовне засвоєння знань і вмінь. Систематична самостійна робота розвиває наполегливість у подоланні поставлених цілей, виховує волю і характер.

Отже, у процесі учіння велику роль відіграє добре організована домашня робота студента, успіх якої значною мірою залежить від цілеспрямованості заняття. Якщо педагог на занятті ставить конкретні завдання, зрозумілі студентові, пояснює і показує спосіб їх досягнення, тут же на занятті домагається часткового виконання, то й домашня робота здобувача освіти буде плідною. Без систематичного виконання домашніх завдань і вдумливої самостійної роботи над творами важко розраховувати на успішне навчання студентів.

Одним із показників самостійного мислення музиканта є здатність до власної, неупередженої, незалежної від зовнішніх впливів оцінки різних музичних явищ, критичного ставлення до власної музичної діяльності. Підвищувати якість самостійної роботи – означає послідовно розвивати

мислення студента і самоконтроль, привчати до подолання труднощів, самостійно справлятися з дедалі складнішими завданнями, а також виявляти ініціативу у виборі необхідних для їх виконання способів і прийомів. Важливо вчасно проконтролювати, як студент виконує поставлене завдання, вчасно вказати на помилки, заохотити ініціативу у виборі необхідних прийомів, закріпити успіхи, добитися свідомого самоконтролю. Для цього насамперед необхідний також аналіз допущених помилок, і свідоме їх виправлення при повторному виконанні. Звернення до свідомості та слухового самоконтролю – провідний метод формування музичнослухових уявлень: ясно уявити, що і як повинно звучати, а вже потім грати, а граючи, перевіряти, чи так виходить, як задумано. Тому в процесі роботи потрібно добиватися ретельного вслухування в звучання, використання точних рухів, слухового самоконтролю і негайного виправлення почутих недоліків. Процес розвитку самостійного мислення складний і тривалий. Уміння самостійно мислити не приходить саме, воно виховується шляхом певного тренування волі й уваги. Педагог повинен скористатися природною допитливістю здобувача освіти і спрямувати

її, допомогти йому переходити від осмислення простих питань до розуміння більш складних.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, проблема виховання самостійності є центральною в музичній педагогіці, охоплюючи всі аспекти діяльності педагога й здобувачів освіти у процесі навчання гри на баяні. Це, насамперед, проблема формування свідомого ставлення до музичного мистецтва, уміння правильно визначати цілі, завдання і способи роботи над музичним твором на основі глибокого вивчення авторського тексту. Успішність виховання самостійності залежить від таких умов: зацікавленості студента; його працездатності й дисциплінованості; правильно визначеного плану розвитку й навчання (відповідно до індивідуальних якостей студента); правильного добору художньо-виконавських завдань; чіткості поставлених перед ним завдань; діагнозу причин труднощів, що виникли; точності вказівок на способи роботи. Розвиток самостійності є важливою умовою формування мотивації учіння гри на баяні, яку ми розглядаємо як основу педагогічного керування цим процесом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Акимов Ю. Воспитание учащегося в процессе обучения игре на баяне. Баян и баянисты: Сборник. – М., 1998. – С. 5-11.
2. Алексеев И. Методика преподавания игры на баяне. – М., 1991.
3. Баренбойм Л. Путь к музицированию: Исследование / Л. Баренбойм. – Изд. 2-е, доп. – Л. : Сов. композитор, 1979.
4. Беркман Т. Л. Индивидуальное обучение музыке / Т. Л. Беркман. – М. : Просвещение, 1964.
5. Говорушко П. Основы игры на баяне. – М., 1995.
6. Горенко Л. Работа баяниста над музичним твором. – К., 1982.
7. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності баяниста. – К., 1983.
8. Линс Ф. Искусство игры на баяне. – М., 1985.

Стаття надійшла до редакції 03 вересня 2020